

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Pfv.I.20.113/2024/6.

A tanács tagjai: Dr. Cseh Attila a tanács elnöke
Dr. Magosi Szilvia előadó bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró
Dr. Parlagi Mátyás bíró
Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes1
(cím1)

A felperes képviselője: Dr. Ákos Elek Péter ügyvéd
(cím2)

Az alperesek: alperes1 I. rendű
(cím3)
alperes2 II. rendű
(cím3)

Az alperesek képviselője: Dr. Viktor Áron Dávid Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Viktor Áron Dávid ügyvéd
(cím4)

A per tárgya: Kölcsöntartozás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék 45.Pf.633.824/2023/8-I. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 15.P.21.252/2021/62. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 2.279.305 (kétfmillió-kétszázhetvenkilencezer-háromszázöt) forintban, az I. rendű és a II. rendű alpereseket személyenként 471.405 (négy-százhetvenegyezer-négy-százöt) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesek tulajdonában álló, az I. rendű alperes által vezetett cég1 Zrt.-nek egy gazdasági társaság felvásárlásához külső forrásra volt szüksége, ezért 2016. március 9-én kölcsönszerződést kötött a felperessel (a továbbiakban: cég1 kölcsön). A felperes által havi 1,5% kamatra nyújtott 80.000.000 forint összegű, 2016. július 15-ig visszafizetendő kölcsön felhasználásával a cég1 Zrt. üzletrész tulajdonossá vált a cég2-ben. A felek együttműködése kiterjedt arra is, hogy a cég1 Zrt. által létrehozott napelem parkok értékesítésével járó további jelentős profit lehetőségeket együtt aknázzák ki.

[2] A cég1 kölcsön személyi biztosítékaként a cég1 cégcsoport két tagja kezési felelősséget vállalt és inkasszó jogot engedett a cégek bankszámláira. A társaságok kezési felelőssége teljesítéséért egyidejűleg az I. rendű alperes további kezési felelősséget vállalt.

[3] A felperes és az I. rendű alperes között 2016. március 9-én „Kölcsönszerződés” megnevezésű megállapodás is létrejött, amelyben a felek rögzítették: kamatmentes baráti kölcsönügyletből az I. rendű alperesnek a felperes felé 7.000.000 forint tartozása áll fenn, amelyet a továbbiakban kölcsönként vesznek figyelembe; a kölcsön a cég1 cégcsoport cégei közötti szerződések teljesítésétől függően fizetendő vissza.

[4] A cég1 kölcsön visszafizetésére nyitva álló határidőt a szerződő felek 2016. július 13-án, november 16-án, 2017. április 6-án, július 13-án meghosszabbították, az utolsó hosszabbítás szerinti teljesítési határidő 2017. október 15-én járt le. A cég1 Zrt. a meghosszabbított futamidő során folyamatosan eleget tett a szerződésben kikötött kamatfizetési kötelezettségének.

[5] A felperes és az I. rendű alperes között 2016. július 13-án újabb „Kölcsönszerződés” elnevezésű megállapodás jött létre, amelynek 1. pontjában rögzítettek szerint a közöttük korábban létrejött kamatmentes baráti kölcsönügyletből az I. rendű alperesnek a felperes felé 14.000.000 forint tartozása áll fenn. A szerződés 2. pontja tartalmazta: a felek a cég1 kölcsön módosítására tekintettel megállapodnak, hogy amennyiben e szerződésből származó valamennyi fizetési kötelezettség 2016. március 15-ig kiegyenlítésre kerül, akkor a felperes a 14.000.000 forint kölcsönből 7.000.000 forint visszafizetésétől eltekint, a fennmaradó 7.000.000 forint megfizetése pedig 2016. szeptember 15-én esedékes. Amennyiben a cég1 kölcsönből származó valamennyi fizetési kötelezettség 2016. október 15-ig kiegyenlítésre kerül, akkor a felperes a 14.000.000 forintból 3.500.000 forint visszafizetésétől tekint el, és a fennmaradó 10.500.000 forint megfizetése 2016. október 15-én esedékes. Abban az esetben, ha a cég1 kölcsönből származó valamennyi fizetési kötelezettség 2016. november 15-ig nem kerül kiegyenlítésre, az I. rendű alperes a teljes 14.000.000 forint kölcsönösszeg megfizetésére köteles 2016. november 16-án.

[6] A felperes és az I. rendű alperes között 2016. november 16-án, 2017. április 18-án, 2017. július 13-án és 2017. november 30-án további megállapodások jöttek létre. A negyedik megállapodásban rögzítettek szerint a felperes 11.265.000 forint kölcsönt folyósít az I. rendű alperesnek, továbbá a felek megállapítják, hogy az adósnak a korábbi kölcsönszerződésekből adódóan mindösszesen 9.414.000 forint hátraléka van, ennek megfelelően a kölcsön a szerződés aláírásának napján 20.679.000 forint. A megállapodás 2. pontja szerint az I. rendű alperes a tartozását 2017. december 15-én, 2018. január 15-én, február 15-én és március 15-én meghatározott összegű részletekben köteles megfizetni. A megállapodás 4. pontja tartalmazta, hogy a felek közötti minden korábbi megállapodás a szerződés aláírásával hatályát veszti.

[7] Az I. rendű és a II. rendű alperes a 2016. július 13-án és 2017. november 30-án kötött szerződésekben vállalt fizetési kötelezettsége teljesítéseképpen 2016. július 14-től

2017. december 1-ig 49 alkalommal összesen 50.064.000 forintot fizetett meg a felperesnek, majd a II. rendű alperes 2020. július 21-én további 1.000.000 forintot, 2020. augusztus 4-én 1.600.000 forintot is átutalt a részére.

[8] A felperes a cég1 Zrt.-vel szemben fennálló 80.000.000 forint tőke és 1.800.000 forint kamatkövetelését 2017. november 24-én 83.875.100 forint megfizetése ellenében az I. rendű alperes nevelt fia által működtetett gazdasági társaságra engedményezte. Az engedményes részletfizetés mellett megfizette az engedményezés ellenértékét.

[9] Az I. rendű alperes 2019. július 16-án a felek közötti elszámolási vitára tekintettel elszámolást tartalmazó iratot küldött a felperesnek.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[10] A felperes keresetében az alperesek egyetemleges kötelezését kérte 18.079.000 forint tőke és annak 2017. december 15-től számított, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:47. § (2) bekezdése szerinti kamata megfizetésére azzal, hogy a II. rendű alperes felelőssége a Ptk. 4:49. § (2) bekezdése alapján korlátozott, „a követelés teljesítéséért felel részben, azaz 50% erejéig felel, tekintettel arra, hogy a tartozás esedékességekor a rá eső házastársi közös vagyonból 50% vagyoni hányad illette meg”.

[11] Előadta, hogy a 2016. március 9-i alapkölcsönszerződést követően a felek – anyagi jogi egyezségben – abban állapodtak meg, hogy az I. rendű alperes 3.500.000 forint átalány összeggel kompenzálja azt, hogy a kölcsön adott 80.000.000 forint visszafizetése hiányában nem állt rendelkezésére forrás ingatlan- és energetikai piaci műveletek folytatásához. Az I. rendű alperessel a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti elmaradt vagyoni előnye és az őt ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek megtérítésében állapodtak meg a kölcsönszerződésekkel leplezett ügyletekben. A „Kölcsönszerződések” egyben tartozáselismerő nyilatkozatok is, ami a bizonyítási teher megfordulását eredményezi, vagyis az alpereseket terheli annak bizonyítása, hogy nem áll fenn tartozásuk vagy annak összege alacsonyabb. A II. rendű alperes házastársként felel az I. rendű alperes által vállalt kötelezettségeikért.

[12] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatták, hogy fizettek összesen 52.664.000 forintot a felperesnek a kölcsönszerződéssel leplezett, álláspontjuk szerint semmis ügylet alapján. Álláspontjuk szerint a leplezett valódi ügylet – az I. rendű alperes szóbeli kezességvállalása a cég1 Zrt. kölcsönvevő szóban vállalt kötbérfizetési kötelezettségéért – semmis. Önmagában az a tény, hogy az I. rendű alperes mint a cég1 Zrt. vezérigazgatója elfogadta, hogy a társaság kölcsön visszafizetésével kapcsolatos késedelme a felperes részére 3.500.000 forintnak megfelelő havi kompenzációt tesz szükségessé, nem más, mint egy átalánykártérítés a szerződés teljesítésének késedelmére tekintettel. A cég1 kölcsön vonatkozásában ugyanakkor nem következett be szerződésszegés, tekintettel arra, hogy a felek a visszafizetési határidőt folyamatosan módosították. A 80.000.000 forint tőke hiánya a felperesnek jelentős üzleti hátrányt okozott, ennek a kompenzációjára az a megállapodás jött létre, amelynek értelmében az I. rendű alperes arra az időszakra, amíg a felperes a piaci viszonyok között nem tudta forrás hiányában érvényesíteni a lehetőségeit, kötbér fizetését vállalta a főadós helyett, és azt teljesítette is a 2016 júliusából 2017 novemberéig tartó időszakban. 2017 novemberében már nem lehetett tartozása, ezért vita tárgyává vált, hogy jár-e a felperesnek a 20.679.000 forint. Az alperesek arra is hivatkoztak, hogy a cég1 kölcsön havi 1,5%-os kamatkikötésére tekintettel a kötbér eltúlzott mértékű, a mérséklése indokolt.

Az első- és másodfokú ítélet

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes és a felperes között 2016. március 9-én, 2016. július 13-án, 2016. november 16-án, 2017. április 18-án,

2017. július 13-án és 2017. november 30-án létrejött „Kölcsönszerződés” színleltség okából fennálló semmisség folytán érvénytelen, és annak tartalma az ítéletben megállapított leplezett szerződés alapján kötelezi az I. rendű alperest és jogosítja a felperest. Kötelezte továbbá az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 18.079.000 forint tőkét, 2.400.000 forint tőke után 2017. december 15-től, 5.000.000 forint tőke után 2018. január 15-től, 5.000.000 forint tőke után 2018. február 15-től, 5.679.000 forint tőke után 2018. március 15-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatot, továbbá 2.027.550 forint perköltséget. A II. rendű alperest arra kötelezte, hogy az I. rendű alperessel egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 9.039.500 forint tőkét, 1.200.000 forint tőke után 2017. december 15-től, 2.500.000 forint tőke után 2018. január 15-től, 2.500.000 forint tőke után 2018. február 15-től, 2.839.500 forint tőke után 2018. március 15-től a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatot, továbbá 1.013.775 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[14] Indokolása szerint megállapítható volt, hogy a felperes és az I. rendű alperes között tényleges kölcsönügylet nem jött létre. Az I. rendű alperes részéről a felperes nem jelölt meg szerződésellenes vagy jogellenes magatartást, így a felperesnek a deliktualis jogviszonyokra jellemző előadása, az I. rendű alperes károkozására történő hivatkozása nem volt figyelembe vehető. Az I. rendű alperesnek az az állítása, hogy valójában a cég1 Zrt. képviselőjében járt el, nem nyert bizonyítást, természetes személyként kötött megállapodást a felperessel. A felek a közöttük létrejött jogviszony tartalma vonatkozásában nem tettek egyező előadást, és mivel atipikus, innominát szerződést kötöttek, így annak tartalmát a Ptk. 6:8. § (1)-(2) bekezdése, 6:86. § (1) bekezdése alapján a bíróságnak kellett megállapítania. A kötelelem a felek között az alperes védekezésével ellentétben nem szűnt meg, a teljesítése ugyanis nem érte el a 2017. november 30-i megállapodásban rögzített összegszerűséget. A tartozáselismerés, illetve az egyezség szabályai alapján a felek közötti jogviszony természete nem határozható meg, mert a tartozáselismerés a tartozás jogcímét nem változtatja meg, és a tartozást nem is annak elismerése keletkezteti. Éppen ezért a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az I. rendű alperes tett olyan hozzá címzett jognyilatkozatot, amellyel a tartozását elismerte. Ilyen dokumentum csatolására azonban nem került sor, mert az e körben a felperes által hivatkozott 2019. július 16-i elszámolásban szereplő „hátralék” fordulat nem minősül kifejezett és egyértelmű tartozáselismerésnek. Az I. rendű alperes 2017. november 30-i nyilatkozata ugyancsak nem volt tartozáselismerésről szóló egyoldalú nyilatkozatnak tekinthető. A 2016. március 9-i és 2016. július 13-i megállapodásokból következően a kölcsönügyletben szereplő jogi személyek és az I. rendű alperes mint kezes magatartása összehangolt volt az I. rendű alperes mint magánszemély magatartásával.

[15] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a cég1 Zrt. részére a felperes által biztosított 80.000.000 forint minél hosszabb ideig történő használatának biztosítása érdekében jött létre a megállapodás a felperes és az I. rendű alperes között, és ennek a lehetőségnek az ellenértékét az I. rendű alperes fizette meg, amellyel a Ptk. 6:57. § (1) bekezdése szerinti harmadik személy részéről történő teljesítést valósított meg, amelyben a jogosult felperes köteles volt a részéről felajánlott teljesítést elfogadni.

[16] Mindezek alapján az volt az elsőfokú bíróság következtetése: a felek közötti szerződéssel a felperes és az I. rendű alperes kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata arra irányult, hogy a felperes mindaddig köteles tartózkodni a cég1 kölcsön alapján őt megillető felmondási jog gyakorlásától, ameddig nem telik le a felek közötti teljesítési határidő, az I. rendű alperes számára pedig az a kötelezettség keletkezett, hogy a felperes által kikötött és általa is elfogadott havi 3.500.000 forintos szolgáltatást teljesítse, és a felperesnek ez alapján jogosultsága is keletkezett ezen szolgáltatás követelésére. A felperesi szolgáltatás lényege az volt, hogy az I. rendű alperessel kötött megállapodásra figyelemmel hajlandó lemondani a cég1 Zrt. javára átengedett 80.000.000 forint tőkében rejlő lehetőségekről.

[17] Az 1/2014. PJE határozat szerint irányadó 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.a) pontja alapján az elsőfokú bíróság hivatalból megállapította a kölcsönszerződések színlelt és így semmis voltát, a felek jogait és kötelezettségeit az atipikus szerződés alapján ítélte meg. Rámutatott, hogy a felperes a leplezett szerződést teljesítette, így a Ptk. 6:128. §-a alapján követelheti a másik fél esedékessé vált szolgáltatásának teljesítését. Tekintettel arra, hogy a felperes által nyújtott szolgáltatás megelőzte a másik fél által nyújtandó szolgáltatást, a felek jogviszonyára a Ptk. 6:389. § (2) bekezdése szerint a kölcsönszerződés szabályait tartotta megfelelően alkalmazandónak. Az I. rendű alperes a 2017. november 30-i megállapodás szerinti fizetési kötelezettségének határidőben nem tett eleget, ami a Ptk. 6:137. §-a szerinti szerződésszegésnek minősül és a felperes a Ptk. 6:138. §-a alapján a szolgáltatás teljesítése követelésének jogával élt, ezért az I. rendű alperest kötelezni kellett a meg nem fizetett 18.079.000 forint, valamint az egyes részletek megfizetésének időpontjától kezdődően a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamatok megfizetésére.

[18] A II. rendű alperest az elsőfokú bíróság a Ptk. 4:40. § (1) bekezdésére, 4:45. §-ára, 4:46. §-ára, valamint 4:49. § (1), (2) bekezdésére és a Ptk. 6:29. § (2) bekezdésére figyelemmel marasztalta az I. rendű alperessel egyetemleges kötelezettként a teljes marasztalási összeg fele mértékének erejéig.

[19] Az alperesek fellebbezése és a felperes elsőfokú ítélet indokolása elleni csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet elutasította. Mellőzte az alperesek perköltség fizetésére kötelezését és helyette a felperest kötelezte az I. rendű és II. rendű alperesek mint egyetemleges jogosultak részére 1.446.320 forint, valamint az I. rendű alperes részére további 1.414.215 forint, míg a II. rendű alperesnek 353.554 forint együttes első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

[20] Indokolása szerint döntését az elsőfokú bíróság által helyesen feltárt tényállásra alapította. Az alperesek fellebbezési hivatkozása alapján azt vizsgálta, hogy túlterjeszkedett-e az elsőfokú bíróság ítélete a kereseti kérelmen amiatt, hogy nem a felperes által fenntartott kártérítés jogcímen előterjesztett keresetről döntött, hanem a szerződéses kötelezettségek általános szabályaira alapította ítéletét.

[21] Rámutatott: a felperesnek a perben több keresetpontosítása volt, amit az elsőfokú ítélet indokolása tartalmaz is, az elsőfokú bíróság azonban nem súlyozta azt, hogy mi volt a felperes végleges kereseti kérelme. Kiemelte: az iratokból megállapíthatóan a felperes a 2022. augusztus 22-én előterjesztett perfelvételi iratában előadottak szerint „a perbeli „Kölcsönszerződés” megnevezésű okiratok releváns tartalmukat és a felek kötelmi akaratát tekintve olyan tartozáselismerést hordozó elszámolási iratnak minősülnek, melyben a peres felek tényleges akaratuk szerint az I. rendű alperesnek a cég1 Zrt. szerződésszegéséért való helytállási felelősségét minden egyes esetben havi 3.500.000 forint összegű kompenzáció (kártérítés) vállalásában határozta meg”. Az ezt követő 2022. szeptember 15-én tartott tárgyaláson (49. sorszámu jegyzőkönyv) az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében arra hívta fel a felperest, hogy a kompenzáció kifejezéssel kapcsolatos polgári jogcímet jelöljön meg, amelyre a felperesi képviselő akként nyilatkozott, hogy a jogcím a kártérítés. Ezt követően az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében felhívta a felperest, hogy a kártérítési igény kapcsán a Pp. 170. § (2) bekezdés c) és d) pontjának megfelelően mutassa be a kereseti kérelmét. Ezt követően a 2022. október 17-én előterjesztett perfelvételi iratában a felperes úgy nyilatkozott, hogy „a 2017. november 30-án megkötött megállapodás olyan, az I. rendű alperes által vállalt és terhén lévő, egyben felperest illető elmaradt vagyoni előny és következménykárok telepítéséről rendelkező anyagi jogi egyezség, amelyet a felek részletezően nem foglaltak írásba, csupán annak végeredményét és irányadó teljesítési rendjét

rögzítették”. Az ezt követően 2022. november 9-én tartott tárgyaláson pedig a felperesi képviselő akként nyilatkozott, hogy „a felperesi kereset lényege az, hogy az I. rendű alperes, függetlenül a cég1 Magyarország Zrt. kölcsönszerződésétől, saját személyében vállalt kötelezettséget arra, hogy a felperest ért, a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja szerinti elmaradt vagyoni előnyt, és a felperest ért vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges költségek megtérítése címén fizet a perbeli kölcsönszerződésnek nevezett okiratban írtak szerinti összeget”. A kompenzáció kifejezés kapcsán pedig arra hivatkozott, hogy ez a felperest ért vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges körülményeket jelenti. Ezen a tárgyaláson az elsőfokú bíróság lezárta a perfelvételt, nem történt további keresetváltoztatás és a felperesi képviselő a fellebbezési tárgyaláson is akként nyilatkozott, hogy az egyetlen fenntartott kereseti jogcíme a kártérítés.

[22] A Ptk. 6:88. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság vizsgálandónak tartotta a palástolt szerződést azzal, hogy a Pp. szabályai szerint a felperest terhelte annak meghatározása, milyen jogcímen kívánt igényt érvényesíteni a palástolt szerződés alapján. Az elsőfokú bíróság a Pp. 6:8. § (1), (2) bekezdése és 6:86. § (1) bekezdése alapján megállapíthatta, hogy a felek között milyen kötelmi jogviszony jött létre, ugyanakkor a Pp. 342. § (3) bekezdése szerint kötve volt nemcsak a fél tényállításaihoz, hanem az általa érvényesített joghoz is, érdemi döntése nem terjedhetett ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított. Az elsőfokú bíróság élt az anyagi pervezetés eszközével, ugyanakkor mégsem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes a keresetét kártérítés jogcímen kifejezetten elmaradt vagyoni előnyre és az őt ért vagyoni hátrány kiküszöbölése jogcímen tartotta fenn, és nem az ezzel kapcsolatos esetleges bizonyítást folytatta le, hanem ettől eltérő jogcímen, szerződés teljesítése címén marasztalta az alpereseket.

[23] A másodfokú bíróság szerint a felperesnek a csatlakozó fellebbezésben tett az a hivatkozása, hogy a perben érvényesített anyagi jog a szerződés teljesítésére alapozott igénye volt, már nem minősülhet keresetváltoztatásnak és a másodfokú tárgyaláson szóban tett nyilatkozata szerint a kereseti kérelme jogcíme kizárólag a kártérítés volt. Ellentmondásosság miatt a másodfokú eljárásban nem volt indokolt anyagi pervezetés, mert az elsőfokú bíróság ezt már megtette, továbbá az alperes az elsőfokú eljárás során is és a fellebbezésében is részletesen kifejtette a kártérítéssel kapcsolatos álláspontját, továbbá a jogi képviselővel eljáró felperesnek még az elsőfokú eljárás során módjában állt az esetleges ellentmondásokat kiküszöbölni, amelyre az elsőfokú eljárásban nem kaphatott lehetőséget.

[24] A másodfokú bíróság úgy ítélte, hogy a kártérítés jogcímen előterjesztett kereset semmiképp nem lehet alapos, hiszen sem a szerződésszegéssel okozott kártérítés Ptk. 6:142. §-ában foglalt, sem a szerződésen kívüli kártérítési felelősség Ptk. 6:519. §-ában foglalt tényállási elemei nem valósultak meg a perbeli esetben. A felperes és az I. rendű alperes között ugyanis nem állt fenn olyan szerződéses jogviszony, amelynek a megszegésével az I. rendű alperes kárt okozhatott volna, más jogellenes károkozó magatartásra pedig maga a felperes sem hivatkozott. E tényállási elemek hiányában a kártérítés kérdése fel sem merülhet.

[25] A másodfokú bíróság megjegyezte továbbá, hogy cég1 kölcsön tekintetében sem történt szerződésszegés, mert a felek közös egyetértéssel a teljesítési határidő módosításában állapodtak meg.

[26] A II. rendű alperessel szembeni kereset vonatkozásában a másodfokú bíróság arra mutatott rá, hogy a kártérítés jogcímen előterjesztett kereset tekintetében fel sem merülhet a Ptk. 4:46. § (1) bekezdése szerinti felelősség, hiszen a kártérítés nem minősül a közös vagyona-ra kötött visszerthes szerződésnek.

[27] A jogerős ítélet további indokolása szerint a másodfokú bíróság az alperesek fellebbezési tárgyaláson előterjesztett ellenkérelem-változtatás iránti kérelmét egyrészt azért utasította el, mert az ellenkérelem-változtatásban hivatkozott elévülési kifogás irreleváns

kérdés, másrészt nem állapítható meg a Pp. 373. § (2) bekezdésében megfogalmazott önhibán kívüliség, hiszen nem tekinthető önhibán kívüli oknak az a hivatkozásuk, hogy 2023. április 23-án nem voltak tisztában a cég1 Zrt.-vel szembeni követelés elévülésével. Nem minősül önhibán kívüli oknak az a további hivatkozásuk sem, hogy az ezzel kapcsolatos iratok nem álltak és jelenleg sem állnak rendelkezésükre.

[28] A másodfokú bíróság a fentiek alapján úgy ítélte, hogy a csatlakozó fellebbezés nem lehetett eredményes, és a fellebbezés, valamint a csatlakozó fellebbezés egyéb hivatkozásai vizsgálata is szükségtelen volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[29] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítéletet helybenhagyó, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító határozat hozatalát kérte.

[30] Arra is hivatkozott, hogy a mulasztásukat igazolási kérelemmel ki nem mentő alperesek fellebbezése hatálytalan. A jogerős ítélet ennek folytán olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt alkalmatlan az érdemi felülbírálatra [Pp. 380. § c) pont], azaz a hatályon kívül helyezése útján a fellebbezés visszautasításának és az elsőfokú ítélet jogerősítésének van helye.

[31] A fellebbezés elkészítésével kapcsolatban előadta: az alperesek jogi képviselője megjelent az elsőfokú ítélet meghozatalára és kihirdetésére rendelt 2023. május 24-i határnapon; az elsőfokú ítélet elektronikus kézbesítésére 2023. május 25-én került sor. Az elsőfokú ítélet alperes részére történő közlése (kézbesítés) időpontjának az ítélet meghozatalának és kihirdetésének 2023. május 24-i napja minősül. Következésképpen az elektronikus kézbesítés joghatások kiváltására nem alkalmas, megismételt kézbesítés volt. A Pp. 351. § (4) bekezdése alapján megállapítható, hogy az ítélet kézbesítéséhez fűződő joghatások az alpereseket illetően 2023. május 24-én beálltak, mely időponthoz képest a fellebbezés benyújtásának utolsó napja 2023. június 8. volt, az alperesek azonban a fellebbezést igazolási kérelem nélkül egy nappal később terjesztették elő. Ennek ellenére nem történt meg a Pp. 366. § (1) bekezdése, illetve 367. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés visszautasítása.

[32] A felperes a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabálysértésre hivatkozással kérte.

[33] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését követően előterjesztett 2022. október 15-én kelt perfelvételi iratát nem a Pp. 110. § (3) bekezdésében foglaltak alapján, azaz nem tartalma szerint értékelte és ily módon figyelmen kívül hagyta a keresetváltoztatását, amellyel megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdésében és a 342. § (1), (3) bekezdésében foglaltakat. Megsértette a Pp. 185. § (4) bekezdését is, mivel nem lett volna lehetősége arra, hogy a keresetváltoztatást megelőzően előterjesztett kereseti kérelmet bírálja el. A perfelvételt lezáró végzés meghozatalával a keresetváltoztatás előtti keresethez fűződő joghatások megszűntek.

[34] Nézete szerint a Pp. 2. § (2) bekezdése és a Pp. 342. § (3) bekezdése sérelmét nem az elsőfokú bíróság kereseten való túlterjeszkedése jelentette, hanem a másodfokú bíróság eljárása, amelynek során a keresetváltoztatást tartalma szerint a kereset fenntartásaként értékelte és ilyen módon nem az előterjesztett keresetet bírálta el. A Pp. 110. § (3) bekezdésének alkalmazása nem eredményezheti azt, hogy az általa a 2017. november 30-án kelt szerződés teljesítése érdekében előterjesztett határozott kérelmet (keresetváltoztatást) a másodfokú bíróság átminősítse, és a korábbi kereseti kérelem fenntartásaként bírálja el.

[35] Nézete szerint a jogerős ítélet a Pp. 370. § (1) bekezdését is sérti, mert a másodfokú bíróság kizárta az értékelési-mérlegelési tevékenységből a csatlakozó fellebbezésben foglaltakat, azaz nem végezte el a szükséges anyagi jogi felülbírálatot.

[36] Szerinte a másodfokú bíróság a perben releváns tényeket jelentős mértékben, a jogerős döntésre befolyással bíró módon és tartalommal, tévesen állapította meg, illetve a bizonyítékokat tévesen értékelte, így téves jogi következtetéseket vont le, amellyel megsértette a Pp. 279. § (1), (2) bekezdését.

[37] A jogerős ítélet a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltakat is sérti azáltal, hogy a másodfokú bíróság számos tény figyelembevételét teljes egészében mellőzte az ítéletéből, illetve bizonyos tényeknek nem megfelelő jelentőséget tulajdonított. Nem tartotta meg az indokolási kötelezettségre vonatkozó előírásokat, hiszen a bizonyítékok szabad mérlegelése elvének legfőbb korlátja a bíróság indokolási kötelezettsége.

[38] A felperes felülvizsgálati kérelemben kifejtett érvelése szerint a 2022. október 15-én kelt perfelvételi irata keresetváltoztatást tartalmazott. Annak előterjesztését követően a perfelvételi eljárás a megváltoztatott keresetére nézve folytatódott és az alperesi védekezés és ellenkérelem is ahhoz igazodott. Ezzel szemben a másodfokú bíróság keresetét a keresetváltoztatást megelőzően előterjesztett kereseti kérelem jogalapja szerint bírálta el. A 2022. október 15-én előterjesztett keresetváltoztatást tartalmazó perfelvételi iratában rögzítette: perbeli követelését a 2017. november 30-án kelt magánokiratra – mint az I. rendű alperes kötelezettségvállalását és annak mértékét megállapító, a sorban utolsó elszámolási iratban – foglaltakra alapítja. Kiemelte, hogy a megállapodásban szerepeltetett elszámolási összeg alapja a szerződő felek által a Ptk. 6:27. §-a szerinti egyezséggel 3.500.000 forintban a hátránya ellentételezésére megállapított – a felek szóhasználatával élve – kompenzáció volt. A keresetváltoztatásában állította: a 2017. november 30-án kelt szerződés az őt ért hátrány ellentételezése mértékének meghatározását illetően anyagi jogi egyezség, az alperesi kötelezettségvállalás megtételére tekintettel tartozáselismerés. E perfelvételi iratban jogállítási körben kifejezetten felhívta a Ptk. 6:1. §-át, 6:2. §-át, 6:58. §-át, 6:27. §-át, és abban a 2017. november 30-án kötött szerződés teljesítését kérte a szerződésben meghatározott kötelezettségvállalás összegszerűsége és teljesítési határideje szerint, az általa bemutatott valós – a felek által leplezett – szerződési akarat alapján és mentén.

[39] A felperes a 2022. október 15-i perfelvételi irata II.3., II.6. pontjában, V.3. és V.5. pontjában, VI.1. és VI.4.-6. pontjaiban, VII.5-11. pontjaiban foglaltakból idézve rámutatott: a másodfokú bíróság tévedett, amikor keresetét jogalapját tekintve kártérítési keresetként azonosította úgy, hogy a jogerős ítéletben ennek alátámasztására a 11 oldalas keresetpontosítást tartalmazó iratából két bekezdést hívott fel. Kiemelte: a perfelvételi iratban „A felperes által érvényesített jog, a 2017. november 30-án létrejött szerződés” című V. fejezetben részletezte az érvényesített anyagi jogot és kiemelte: „A sorban utolsó 2017. november 30. napján kelt okirat, az I. r. alperes konszenzuson alapuló kötelezettségvállalása mértékének meghatározása körében sorban utolsó elszámolást hordozó irat, melyre felperes követelésének összegszerűségét alapítja.”.

[40] A felperes a felülvizsgálati kérelem V.3. fejezetében azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság kizárta a másodfokú felülbírálatból a csatlakozó fellebbezésében előadottakat. Nem értékelte azt az érvelését, amelynek lényege szerint a perbeli kölcsönszerződésekhez mint magánokirati bizonyítékokhoz kapcsolódó bizonyító erőt figyelembe kellett volna venni az elsőfokú ítéletben. A másodfokú bíróság azt a jogorvoslati hivatkozását sem értékelte, hogy a 2017. november 30-án kötött megállapodásban tett I. rendű alperesi nyilatkozat tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül, és keresetváltoztatásában a szerződésben előírt pénzügyi kötelezettség teljesítését kérte azzal, hogy maga is állította, a szerződésben meghatározott jogalap és jogviszony színlelt.

[41] A felperes rámutatott: az alperesek mindvégig és mindenkor a szerződés teljesítésére irányuló felperesi igénnyel szemben védekeztek, hol a szerződés színleltségére, hol öntudatlan állapotra, hol tévedésre, hol érvénytelen kötbérikötésre, hol természetes személyként való eljárásra és közreműködés színlelésére hivatkozva.

[42] Az I. rendű és II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

[43] Előadták, hogy a másodfokú bíróság jogszabálysértően hagyta figyelmen kívül az elévülési kifogásukat, ezért a jogerős ítélet felperes javára történő megváltoztatásának vagy hatályon kívül helyezésének nincs helye.

[44] Nézetük szerint a felperes alaptalanul állította, hogy a fellebbezésük elkésztett, a Pp. 350. § (4) bekezdése ugyanis csak az ítélet – Pp. 350. § (2) bekezdése szerinti – kihirdetését követeli meg, míg a Pp. 351. § (2) bekezdése szerinti – kézbesítés útján történő – közléséről rendelkezik. Az elsőfokú ítélet közlésére a Pp. 351. § (2) bekezdésének megfelelően elektronikus kézbesítés útján került sor. A fellebbezési határidőbe több üzemszüneti nap is esett, ezért a fellebbezésük még akkor sem lenne elkésztett, ha az elsőfokú bíróság az ítéletét már a kihirdetés napján közölte volna.

[45] Álláspontjuk szerint alaptalan a felperesnek az a hivatkozása, hogy a jogerős ítélet a keresetében nem állított jogra terjedt ki, illetve a keresetében állított jogot a másodfokú bíróság nem bírálta el. A keresetváltoztatások eredményeképpen a felperes kereseti kérelmének jogcíme az elsőfokú eljárásban kizárólag kártérítés volt, így a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a csatlakozó fellebbezésében írtak az elsőfokon előterjesztett keresethez képest keresetváltoztatásnak már nem minősülhettek. A csatlakozó fellebbezésben előadottakat a másodfokú bíróság megvizsgálta és megfelelően elbírálta, azonban azok nem orvosolhatták a felperes keresetének megalapozatlan voltát.

[46] Az alperesek rámutattak: a 2022. október 15-én kelt felperesi beadvány 10. oldala „kiegészítő jogállításaink” megjelöléssel idézi a Ptk. 6:1. § (kötelem), 6:2. § (kötelemkeletkeztető tények), 6:58. § (szerződés), 6:27. § (egyezség), 6:142. § (felelősség szerződésszegéssel okozott károkért) és 6:143. § (a kártérítés mértéke) §-ait azonban a felperes nem mutatott be összefüggést ezek és a beadványa tartalma között, nem jelölte meg, hogy az általa hivatkozott „kötelem” bármiben eltérne a korábban előterjesztett keresetében foglalt kötbér, szerződésszegésért való helytállási kötelezettség és tartozásátvállalás jogcímeiktől. Arra vonatkozóan a beadvány nem tartalmaz előadást, hogy a 2022. február 2-án kelt perfelvételi iratban előterjesztett keresetváltoztatásban a kereseti követelésének jogalapjaként megjelölt jogalapok közül mit tart fenn a felperes. A 2022. december 12-i elsőfokú tárgyalás 57. sorszámú jegyzőkönyvének 6. oldalán a felperesi jogi képviselő a felperes követelésének jogalapjaként kizárólag a kártérítést tartotta fenn, visszterhességre pedig a felperes egyáltalán nem hivatkozott.

[47] Az alperesek szerint a 2017. november 30-án létrejött szerződés színlelt és ezért semmis voltát a felperes is elismerte a perben, így keresete már pusztán emiatt is megalapozatlan, ezért a másodfokú bíróság helytállóan rendelkezett annak elutasításáról.

[48] Hangsúlyozták: a felperes figyelmen kívül hagyta, hogy a felülvizsgálati kérelme V.2. fejezet 5.3.2. pontjában a keresetváltoztatásából idézett szöveg alapján a követelése jogcíme kizárólag kötbér lehetett volna; a kár összegének vizsgálata nélküli, meghatározott pénzösszeg fizetésére irányuló kötelezettség ugyanis a kötbér jogi ismérveinek felel meg.

[49] A felülvizsgálati kérelemben a „tartozáselismerés”, illetve „egyezség” körében előadottakkal kapcsolatban az alperesek a 2022. november 7-i 52. sorszámú ellenkérelmükre hivatkoztak, amelyből egyes részeket kiemeltek.

[50] Szerintük a felülvizsgálati kérelem V.3. fejezetében a felperes zavaros előadást tett arra vonatkozóan, hogy a másodfokú bíróság kizárta a felülbírálatból a csatlakozó fellebbezését. Összekeverte az érvelése figyelembevételének megtörténtét azzal, hogy ez a figyelembevétel nem eredményezhette azt, hogy a másodfokú bíróság helyt adjon a keresetnek. A felek leplezett jogviszonyára vonatkozóan az első-, illetve a másodfokú eljárásban, valamint a felülvizsgálati kérelem 5.4.7.1.-5.4.7.8. pontjában tett előadása nem alkalmas arra, hogy annak alapján a felperes által megjelölt jogcímen marasztalhatók legyenek.

[51] Kiemelték, hogy a felperesi felmondási joggal, illetve attól való tartózkodással kapcsolatos tényállítást a felperes az elsőfokú eljárásban nem tett, és e tényállítás kifejezetten ellentétes a kereset jogalapjával, a kártérítési jogcímmel. Az állítólagosan kölcsönösen vállalt és teljesített megállapodás ugyanis az alperesi oldalon szükségképpen kizárja a jogellenességet, jogellenesség hiányában történő fizetési kötelezettségre vonatkozóan pedig a felperes nem jelölt meg érvényes jogcímet.

[52] Kitértek arra is, hogy visszerthesség hiányában a II. rendű alperes marasztalása még akkor is kizárt lenne, ha az I. rendű alperessel szemben nem került volna sor a kereset elutasítására.

[53] Érvelésük értelmében amennyiben az eljárás bármely szakaszában hivatkozhatnak az elévülésre, akkor a jogerős ítélet hatályában való fenntartására – részben módosított indokolással – az elévülés miatt is megfelelő jogalap áll rendelkezésre. Amennyiben pedig a Kúria az elévülésre történő hivatkozásukat – mint a felülvizsgálat köréből kizárt érvelést – nem bírálja el érdemben, azzal szükségképpen szintén érdemben foglal állást a hivatkozás megengedhetősége tárgyában.

A Kúria döntése és jogi indokai

[54] A felperes a felülvizsgálati kérelmében az elsőleges és másodlagos kérelmein túl a Pp. 380. § c) pontjára utalással is kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését. Az általa hivatkozott jogszabályi rendelkezés azonban az ítélet orvosolhatatlan formai hiánya (például ha az ítélet a törvényben előírt kötelező tartalmi elemek közül egyáltalán nem tartalmazza a rendelkező részt vagy az indokolást) teszi lehetővé a hatályon kívül helyezést. Ilyen formai hiányosságban azonban a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozat nem szenved, amire pedig a felperes a hatályon kívül helyezésre okot adó ok körében hivatkozott, nem formai hiányosság.

[55] A felperes álláspontja azonban a fellebbezés elkészítségét illetően is téves.

[56] A jelen esetben ugyanis az elsőfokú ítélet alperesek részére történt kézbesítésének időpontja tényszerűen 2023. május 25. napja volt. A fellebbezés határideje ettől számított tizenöt nap [Pp. 365. § (6) bekezdése] azzal, hogy a napokban megállapított határidőkre a kezdőnap nem számít bele [Pp. 146. § (3) bekezdés]. A Kúria arra is rámutat, hogy a határidőbe az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint nem számít bele az a nap sem, amely során legalább négy órán át jogszabályban meghatározottak szerinti üzemszűnlet állt fenn (Pp. 617. §). A jelen esetben 2023. június 5. napja emiatt nem volt figyelembe veendő, ezért a fellebbezési határidő a Pp. 146. § (5) bekezdésére tekintettel 2023. június 12-én járt le, de az alperesek által 2023. június 9-én előterjesztett fellebbezés ettől függetlenül sem késett el. Így a fellebbezés visszautasítására sem a Pp. 366. § (1) bekezdése, sem a 367. § (1) bekezdése alapján nem volt ok.

[57] A felperes felülvizsgálati kérelmének tartalmára tekintettel a Kúria mindenekelőtt – precedens határozataiban (például Pfv.20.513/2023/8., Pfv.20.629/2023/5., Pfv.21.043/2022/11., Gfv.30.143/2023/6.), valamint azokkal egyezően az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak a Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017.

PJE határozat rendelkezései szerint a jelen ügyben is irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontjában, valamint a hozzájuk fűzött indokolásban adott jogértelmezéssel egyezően – a felülvizsgálati eljárás kereteit és annak jogi természetét rögzíti.

[58] A felülvizsgálat nem a per folytatása, nem egyfajta „harmadfokú” eljárás, hanem szigorú eljárási szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat. Tárgya: a jogerős ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés], amelynek jogszabálysértő voltát a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai [Pp. 423. § (1) bekezdés] között vizsgálhatja. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel.

[59] Mindennek a felperes felülvizsgálati kérelme tekintetében a következők miatt volt jelentősége.

[60] A felperes megjelölte megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 279. § (1), (2) bekezdését, de az általa hivatkozott jogszabálysértés konkrét tényállási elemekre, bizonyítékokra utalás, szövegszerű indokolás hiánya miatt érdemben nem volt vizsgálható.

[61] A felülvizsgálati kérelem a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértésével kapcsolatban is csupán általános hivatkozásokat tartalmaz, ezért azokra a Kúria ugyancsak nem lehetett figyelemmel.

[62] A Pp. 185. § (4) bekezdésének megsértésével kapcsolatban pedig a felperes a hivatkozott jogszabálysértéshez – a keresetváltoztatást megelőző kereseti kérelem elbírálása – nem adekvát jogszabályhelyet hívott fel. A Pp. 185. § (4) bekezdése ugyanis a korábbi nyilatkozatokhoz kötődő keresetlevélhez fűződő anyagi (pl. elévülési, elbirtoklási határidő megszakítása, perindítási határidő megszakítása) és eljárási (pl. pertárgyérték, illetékesség meghatározásának időpontja, az alkalmazandó eljárási jogszabály) joghatások elenyészését mondja ki. A felperes felülvizsgálati hivatkozása ezért érdemben nem volt vizsgálható.

[63] A Pp. 370. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozással a felperes azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság érdemben nem bírálta el a csatlakozó fellebbezését, az ekként állított jogszabálysértéshez azonban nem lehet adekvát a Pp. 370. § (1) bekezdésének megsértésére történő hivatkozás, mert az a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátait szabályozza. A Kúria ezért ezt a felülvizsgálati hivatkozást sem vizsgálta érdemben.

[64] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva a Kúria a felülvizsgálat eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet az alábbiak szerint az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő, a felperes felülvizsgálati kérelme alapos.

[65] A felperes a felülvizsgálati kérelemben az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabálysértést abban határozta meg, hogy a másodfokú bíróság olyan jogot bírál el, amit a perben nem állított, az érvényesített jog tekintetében tévesen értékelte a perbeli nyilatkozatait

[Pp. 110. § (3) bekezdés], és ennek következtében nem bírálta el az előterjesztett keresetét [Pp. 2. § (2) bekezdés, 342. § (1), (3) bekezdés].

[66] Elöljáróban a Kúria rámutat, hogy a Pp. 342. § (1) bekezdése a kereseti kérelem tekintetében állít fel korlátot, azt mondja ki, hogy a bíróság nem ítélt meg többet, illetve mást, mint amit a fél a kereseti kérelmében megjelölt. A perben állított jogra e jogszabályhely (3) bekezdése irányadó, így az érvényesített jog tekintetében előadott felperesi hivatkozást a Kúria a Pp. 110. § (3) bekezdése, 342. § (3) bekezdése és ezen keresztül a 2. § (2) bekezdése tükrében vizsgálta.

[67] E körben mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperesnek a jogalap megjelölése útján kell az érvényesített jogot megjelölnie [Pp. 170. § (2) bekezdés *b*) pont]. Ez jelenti a jogállítást. A Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontja akként definiálja a jogalapot: az az anyagi jogi rendelkezés, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít. A jogállítást alapvetően kétféle módon történhet. Egyrészt a jog alapjául szolgáló konkrét jogszabályhely megjelölésével, másrészt a jog alapjául szolgáló azon jogszabályi rendelkezési tartalom megnevezésével, ami az érvényesített alanyi jogot adja. Nem lehet olyan megnevezést alkalmazni, ami alatt többféle, konkrét jogszabályban biztosított jogot is érteni lehet (pl. kártérítés). A jogállítást továbbá mindig a tényállítással és a jogi érveléssel együtt kell kezelni. Egy igénynek rendszerint egyetlen anyagi jogszabályi rendelkezésen nyugvó jogalapja van, ha azonban a fél a jogalap megjelölése körében több rendelkezést tüntet fel, de ennek ellenére megállapítható, hogy mely jogot kíván érvényesíteni, teljesül a jogállítást határozottságának követelménye.

[68] A Kúria rögzíti, hogy a Pp. 110. § (3) bekezdése (amely szerint a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe) az általános intézkedési kötelezettség körében előírja a bíróságnak, hogy a fél jogállítást körében tett nyilatkozatait a tényállítással és a jogi érvelésével összhangban értelmezze és vegye figyelembe.

[69] A másodfokú bíróság eljárása a felperes által érvényesített jog értelmezésekor nem felelt meg a fenti követelménynek. Ezért jogszabálysértően [Pp. 110. § (3) bekezdés] határozta meg az érvényesített jogot. A felperes perfelvételi nyilatkozataiban előadottakból egyes kifejezéseket kiragadva – azokat a tényállításoktól és jogi érveléstől leválasztva – egy nem konkrét megnevezést (kártérítés) azonosított az érvényesített joggal a jogerős ítélet [12] és [14] bekezdéseiben, amely nem felel meg a jogállítást fentebb írt tartalmának.

[70] Mindezekhez képest a másodfokú bíróság az alábbiakat hagyta figyelmen kívül.

[71] Az elsőfokú eljárás során előterjesztett 47. sorszámú beadvány 4. oldal 12. pontjában előadottak értelmében a felperes a keresetét az I. rendű alperessel kötött megállapodásokra, végső soron a 2017. november 30-i megállapodásra alapította, amely a szerződési okiratban rögzítettektől eltérően, a felek egyező előadása szerint nem kölcsönszerződés. Azt ugyanis, hogy a felek akarata nem az írásban rögzített nyilatkozatukból következő szerződés megkötésére irányult, az alperesek is előadták. A felperes ugyanezen beadvány egyező pontjában egyértelműen úgy nyilatkozott: „Jelen per tárgya az alperesi oldal részéről ezen szerződésekben előírt vállalásaikból áramló követeléssor nem teljesített része”.

[72] A 49. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal hatodik bekezdésében és a 2022. október 17-én előterjesztett 50. sorszámú beadványa V.2. és V.5. pontjában tett nyilatkozataiban a felperes szintén az I. rendű alperes megállapodáson alapuló „teljesítési”, illetve „helytállási” kötelezettségére hivatkozott. Lényeges, hogy a 49. sorszámú jegyzőkönyv említett bekezdésében rögzített előadása szerint az I. rendű alperessel az őt ért kár (elmaradt haszon) „felszámolásában” állapodtak meg a vállalt összeg (havi 3.500.000 forint) megfizetésével.

[73] A 49. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán rögzített anyagi pervezetéssel összefüggésben a jogerős ítélet [12] bekezdése tévesen tartalmazza, hogy a felperes a követelése jogcímét a kártérítésben jelölte meg. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság anyagi pervezetés körében tett felhívását megelőző – az előbbieken elemzett tartalmú – felperesi nyilatkozatot, amikor a bírói kérdésre adott választ értelmezte. A felperes ugyanis kártérítés fizetésére kötött megállapodásra utalt, ezért nyilatkozatát nem lehetett úgy értelmezni, hogy kereseti követelését az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényként a károkozásra alapítja.

[74] A Kúria kiemeli: az elsőfokú bíróság további anyagi pervezetése (49. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdés) éppen arra mutatott rá, hogy kártérítési igény kapcsán nincs előterjesztett „kereseti kérelem”, azaz érvényesített jog.

[75] Azzal, hogy nem a károkozás az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tény, hanem a szerződés, a felperes ezt követően tett további nyilatkozatai is összhangban állnak. Az 50. sorszámú perfelvételi iratban előadottakon túl a felperes az 53. sorszámú jegyzőkönyvnek a jogerős ítélet [12] bekezdésében is idézett 2. oldal utolsó előtti bekezdésében is az I. rendű alperes által a vagyoni hátrány kiküszöbölésére vállalt fizetési kötelezettséget állította a kereset lényegeként.

[76] A fellebbezési tárgyalás Pf.7. sorszámú jegyzőkönyve 2. oldal második bekezdésében rögzített felperesi nyilatkozatból a másodfokú bíróság ugyancsak egy kiragadott résznek tulajdonított jelentőséget az érvényesített jog szempontjából. A felperesnek a másodfokú bíróság által értelmezett nyilatkozata ugyanis az alperesek Pf.6. sorszámú beadványában előterjesztett elévülési kifogására vonatkozott, amelyet az alperesek a Ptk. 6:23. § (3) bekezdésének arra a rendelkezésére alapítottak, miszerint a főkövetelés elévülésével az attól függő mellékkövetelés is elévült. A felperes ezzel kapcsolatban mutatott rá arra, hogy a követelése nem a főköveteléstől függő mellékkövetelés. Ez a felperesi nyilatkozat pedig összhangban állt a Pf.4. sorszámú csatlakozó fellebbezésének 13. oldal 5.9.6. pontjában tett azon előadással, miszerint a perben érvényesített jog a szerződés teljesítésére alapozott.

[77] A fentiekén túl rámutat a Kúria: a Pp. 342. § (3) bekezdésének új szabályával a jogalkotó a korábbi polgári perrendtartásnak azt a problematikáját kívánta kiküszöbölni, hogy az létre hívta az ítélezés kiszámíthatatlanságát az ún. „meglepetés ítéletek” által, amely mindkét fél számára hátrányos lehet. Az alperes az érvényesített jog megjelölésével kerül abba a helyzetbe, hogy védekezését azzal adekvát módon előterjeszthesse. A jelen esetben az alperesek a perbeli nyilatkozataik (49. sorszámú jegyzőkönyv, 52. sorszámú beadvány, 53. sorszámú jegyzőkönyv, 57. sorszámú beadvány) tartalmából kitűnően a 2017. november 30-i szerződés teljesítésére irányuló felperesi igénnyel szemben védekeztek. A felek közötti vita a kölcsönszerződéssel leplezett megállapodás minősítése tekintetében, és ehhez képest az érvényessége megítélésében volt.

[78] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a Pp. 424 § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte az érvényesített jog téves megítélése miatt a Pp. 110. § (3) bekezdésébe, 342. § (3) bekezdésébe és ezen keresztül a Pp. 2. § (2) bekezdésbe ütköző, ezáltal az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő jogerős ítéletet, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismétlendő fellebbezési eljárásban a másodfokú bíróságnak a fellebbezést és a csatlakozó fellebbezést az elsőfokú bíróság által figyelembe vett, a szerződés teljesítése iránti érvényesített jog alapulvételével kell elbírálnia [Pp. 424. § (4) bekezdés].

[79] A hatályon kívül helyezésre tekintettel a Kúria csupán megállapította a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének összegét, amelynek viseléséről az új határozatot hozó bíróságnak kell döntenie [Pp. 424. § (4) bekezdés]. A bírósági eljárásban

megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés *b)* pontja, (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján az ügyvédek munkadíját valamennyi fél tekintetében 471.405 forintban határozta meg. A felperes részére megállapított felülvizsgálati eljárási költség az általa megfizetett felülvizsgálati eljárási illetékkel (1.807.900 forint) együtt teszi ki a rendelkező részben írt összeget.

[80] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján – a felperes kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[81] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2024. november 12.

Dr. Cseh Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró